

VTKL oli mukana Kirkkohallituksen paneelikeskustelussa eutanasiasta 17.2.2017

Yksi neljästä panelistista oli VTKL:n toiminnanjohtaja Satu Helin.

Tuon keskusteluun näkemyksiäni eutanasiasta, sen laillistamisen mahdollisista edellytyksistä ja seurauksista toki Vanhustyön keskusliiton toiminnanjohtajana ja gerontologina, mutta näkemykseni eivät tässä vaiheessa tarkoita kuitenkaan VTKL:n virallista kannanottoa eutanasian puolesta tai vastaan. En itse myöskään ota tässä vaiheessa kantaa lain säätämisen puolesta tai sitä vastaan. Tarkastelen asiaa lähinnä vanhuusväestön ja vanhusten, omaisten ja henkilöstön näkökulmasta käsin.

VTKL on osallisena yhteisvastuukeräyksen tuotolla Terho-kodin organisoimassa valtakunnallisessa saattohoitohankkeessa ja on yhteistyössä jäsenjärjestöjensä ja Terho-kodin edustajien kanssa julkaisut kannanottonsa saattohoidon kehittämisen puolesta ja myös hyvän saattohoidon muistilistan.

Kuolemaa lähestyvän henkilön palliatiivista hoitoa, kivun lievitystä ja saattohoitoa on kehitetty, mutta nämä vaativat edelleen koko maata ajatellen tuntuja kehittämistoimia, ammattilaisten valmennusta ja myös vapaaehtoistoimijoiden ottamista mukaan kuolevan henkilön vierelle tilanteissa, joissa omaisten, läheisten tai henkilökunnan voimavarat eivät riitä takaamaan kuolevan henkilön toivomaa riittävää toisen henkilön läsnäoloa.

Eutanasiakeskustelu tulisi jo lähtökohdiltaan rajata koskemaan vain henkilöitä, joiden fyysistä kipua ja siitä johtuvaa ahdistusta tai kärsimystä ei ole voitu muilla tavoin helpottaa ja muut hoidon kehittämisen keinot on hyödynnetty. Suomessa ei liene vielä laajalti kokemusta palliatiivisesta sedaatiosta, missä kuolevan henkilön toivomuksesta hänet vaivutetaan uneen lääkityksen avulla määrääjäksi, esimerkiksi yöksi. Saattohoidon osana palliatiivisen sedaation hyödyntäminen, vaikeiden tilanteiden hyväksyttävänä hoitomuotona rajaisi eutanasian hyvin pieneen joukkoon ihmisiä.

Eliniän pidetessä myös vanhuusikäisten syöpäsairaudet lisääntyvät ja siten keskustelu eliniän viimehetkien kärsimyksen lievittämisen eri keinoista on tarpeellista osana arvokasta vanhuutta, osana arvokasta kuolemaa. Vaikka saattohoitoa on ryhdytty tavoitteellisesti kehittämään, ei kansalaisilla ole vielä tasa-vertaisia mahdollisuuksia hyvään saattohoitoon sitä tarvittaessa. Hyvän kuoleamisen mahdollisuuksia taattaessa olisi toivottavaa pohtia eutanasia-lain säätämisen sijaan tai sen rinnalla esim. *lakia hyvään kuolemaan*, missä edellytettäisiin asianmukaista saattohoidon saamista. Oman lain vaihtoehtona saattohoito voitaisiin kirjata sosiaali- ja terveydenhuoltolakiin sekä erityislakeihin.

Eutanasiasta keskusteltaessa lienee hyvä muistaa, että alun perin sana *euthanatos* tarkoitti hyvää kuolemaa, johon ei liity kärsimyksiä. Hyvän kuoleman tulisi olla tavoite niin toiminnassa kuin myös käsitteistössä. Eutanasia-keskustelussa ilmenee myös kärsimystä lievittävään ja arvokkaan kuoleamisen tavoitteeseen nähden epätarkoituksenmukaisilta, arvostuslatautuneilta ja vahvoilta vaikuttavia käsitteitä, kuten passiivinen eutanasia ja avustettu itsemurha. Eduskunnassa olevan lakialoitteen käsittelyssä olisi toivottavaa tarkentaa käsitteitä ja muodostaa näistä hoidon porrastusta kuvaava jatkumo, missä viimeisenä olisi tarkoin toimintakriteerein määritelty armokuolema suomen kielellä ja se eriteltyinä *kuolinapuun* (henkilö itse ottaa kuolettavan aineen) ja esimerkiksi *kärsimyksen poistamis- ja kuolinpyynnön täyttämiseen/vastaamiseen* (lääkäri toimijana). On syytä korostaa, että terveydenhuollon ammattilaiset ovat saaneet koulutuksensa elämän vaalimiseen ja siten yksittäisiin tilanteisiin mahdollisesti sovellettavasta kuolinavusta käytettävät käsitteet eivät itsessään saisi johdatella ammattilaisia vakaviin ristiriitatilanteisiin mahdollisiin toimiin ryhdyttäessä eikä myöskään sen jälkeen.

Mikäli Suomessa säädettäisiin laki armokuolemasta, voisi olla hyvä edetä asiassa ensin kokeilulainsäädännön avulla. Tällöin voitaisiin kartoittaa Hollannin tavoin nykyisiä käytäntöjä, luoda kansainvälisten mallien perusteella suomalaiset käytännöt ja tehdä perusteellista seuranta. En ole elänyt Hollannissa, mutta olen lukenut vastikään ilmestyneen kirjan Viimeiset villitykset, mikä avaa ilmeisestikin fiktiivisen tarinan vanhainkotasukkaan Hendrik Groenin päiväkirjasta. Lukiessani taitoin kirjan lehden aina, kun tekstissä käsiteltiin eutanasiaa. Yllätyksekseni taitettuja sivuja kirjaan kertyi kymmenkunta. Eutanasiasta kysyttiin toistuvasti lääkärikäynneillä eri näkökulmista käsin asukkaan miettiessä elämän merkityksellisyyttä, eutanasiaa pohdittiin asuinkavereiden kanssa keskusteluissa ja lopulta, kun paperia eutanasiatoiveesta olisi tarvittu, sitä ei löytynyt.

Sivistyneen yhteiskunnan tulee eri keinoin edistää sitä, että ikääntyneet ihmiset voisivat kokea elämässä merkitykselliseksi ja arvokkaaksi eikä aiheita itsemurhien suunnitteluun ja toteutukseen ei olisi. Mahdollisesta armokuolemasta ei tulisi muodostua erityistä keskustelun aihetta ikääntyneiden ihmisten parissa muulloin kuin hoitotahtoa tarkistettaessa silloin, kun kyseessä on kivuiltaan vaikeasti hillittävän sairauden eteneminen eikä palliatiivinen hoito eri muodoin tuota helpotusta.

Hankeutinen sekä Satu Helinin ja ylilääkäri Juha Hännisen keskustelu saattohoidosta:

[Hyvä ja arvokas kuolema kuuluu kaikille, myös iäkkäille ihmisille](#)

Sivuilta löytyy myös Vanhustyön keskusliiton julkaisema

- Kannanoton hyvän saattohoidon toteuttamiseen
- Saattohoidon muistilista

Vanhustyö-lehden 6/2016 teemana on Saattohoito. Lehteen voi tutustua VTKL:n nettisivuilla ja sitä voi tilata tai ostaa painettuna tai digilehtenä: [Vanhustyö-lehti](#)